

Szomjúság

Branko V. Radičević

Az asszony és az ő éjszakája volt ez. Várták, hogy a szomszéd elaludjon. Ha elalszik, ő majd egyszerűen odalopózkodik a ciszternához. Lassan leengedi a vödört. Vízet merít. Annyit, hogy megmosakodhassanak. Csak annyit. Egy cseppet se ivásra. Pedig nyelve megvastagodott. Majd csipkebogyót szopogat. És az asszony is. Istenkáromlás lenne vizet inni. Pedig innák, ahogy a föld se issza. Bőrükkel innák.

- Innál-e vizet? — kérdi.
- Innék...
- De az istenkáromlás lenne!
- Istenkáromlás.
- Mit szólsz most: innál-e?
- Nem innék — sóhajt az asszony.

A hold már a kopár hegy fölé emelkedett. És az ablak alá jött. A férjnek úgy rémlett.

Fájt a szeme. Mentailatot érzett. Igen, az asszony illatát. Sajgásig érzi az illatát. Szeretné feledni. És gorombán rászól: Menj innét, nagyon illatozol, ez fáj... kérlek, menj innét.

Az asszony felsóhajt.

Ő pedig gyanút fog: lehet, hogy csak inni akar. És utána aludni. S noha még nem egészen férj, nem szánná, a sértett férj gyanúja miatt, arcul ütni.

- Te nem akarsz? — kérdi.
- Mire gondolsz?
- Tudod, mire gondolok...
- Akarom, amit te akarsz...
- Akarsz vizet inni?
- Nem akarok...

Dühös lett magára, hogy gyanakodott. Vajon ennyire mentaillatú volna, ha nem akarná? Felkészült. Tegnap este is készenlétben volt. Az elmúlt éjszaka is. Ugyanúgy illatozott. Megesküdtek. S már mint férj és feleség kellene, hogy aludjanak. De ez az átkozott szomszéd nem akar elaludni.

- Mióta várunk? — kérdi.
- Már három éjszakája.
- Mit gondolsz, a víz mellett alszik megint?
- Nem tudom, hol alszik.
- Átkozott legyen, ha megint ott alszik!
- Ne szitkozódj, kérlek, az mit sem ér...

Ekkor fölkel, és a vödört kereste. Az asszony megremegett. Ő meg zajt csapott a sötétben. És káromkodott. Aztán kiment. Elindult a saját ciszternájához. Fölemelte a födelét. Belenézett. Semmi. A víz nem csillogott. Pedig ő azt hitte, hogy csillogni fog. Visszatért a házba. Ledobta a vödört. Azt mondta: megint semmi. Nincs víz. És utána furcsán bámult az asszonyra. Rekedten mondta: víz nélkül is lehetne. Erre az asszony megtántorodott, mintha ájulás környékeznél. Nem. — Lehet, lehet. Ha mondom, hallottam: lehet. De az asszony továbbra is a falhoz lapulva maradt. Kezével védekezésre készen.

Ez az átkozott szárazság. A folyócska kiszáradt. Pedig nemrég még az ajtófélfánál lehetett kikötni. A ciszternákban felfehérlettek a kavicsok. Ha nyelvvvel nyaldosnák is fel az aljukat, szárazak maradnának. Csupán a szomszéd ciszternájában van néhány vödörnyi víz. Az megőrizte. És most álmatlanságával védelmezi. Kifekszik a ciszterna elé. Közéltsd csak meg. Megöl. Ilyen ő. És mit kezdhet vele ő, a fiatalember, ki éppen hogy meg-nősült? Ha megkéri, kineveti.

— A szomszédnak is van felesége — motyogja a sötétben. — Mit tenne ő, ha a mi helyünkben volna?

— Ugyanazt, amit te — feleli az asszony. — Várna... Íme, mit tenne. Te pedig a ciszterna előtt aludnál... és úgy védelmeznéd...

Az ember köpni akar. De nyelve száraz, csak horzsolja az ínyt. A menta még erősebben kezd illatozni. Megint rábámul feleségére. Gyere, mondja, víz nélkül is lehet. Nem tudja meg senki. Mondom, ez a mi titkunk... Nem tudja meg senki.

De az asszony a falig hátrál. Kinyújtja kezét: tudni fogja az isten...

Ő megint köpni akar: hodzsa sarja... hodzsa lánya... De túrtózteti magát. Horzsol a nyelv. Mintha homokon gázolt volna.

Fölkel és az ablakhoz lép. A szomszéd ciszternája balra esik a cserénytől. És mintha hűvösség áradna onnan. Egy pillanatra megfeledekezik feleségéről. Szomjúság gyötri. Lehunyja szemét. Mintha csak hús, csörgedező vizet érintene az ajka. De mikor megérinti a vizet, forró levegőt hörpint. Az asszony mintha megérezné, mi zajlik benne, felzokog. Ő feleszmél. És beleharap a kesernyész, vad csipkebogyóba. Átjárja a savanyúság. A szomjúság elillan.

— Szörnyű — mondja —, hogy a vízre gondoltam.

— Nem szörnyű — vigasztalja az asszony.

— Mintha megloptam volna...

— Az bűn.

— Tudod, amire nekünk kell, nem bűn...

— Nem bűn — mondja az asszony bágyadtan.

— Szerelmünkhöz lopjuk...

— Igen...

— Nem bűn...

— Bűn lenne, ha ivásra lopnánk.

— Bele se mártanám a nyelvem.

- Én se kóstolnám meg.
- Egy csöppet se, hitemre...
- Egy csöppet se...

Mint a bűnös, úgy érzi magát. Az asszony vár. Ő pedig semmit sem tehet. Egy csöpp vizet se képes szerezni. Valóban tehetetlen. Ezért megfogadja magában: ma éjjel annak meg kell történnie... különben... visszaadja a szüleinek... szégyenszemre.

Így fogadkozott. S aztán felállt a székről. Mindamellett, hogy az idő nem volt támadásra alkalmas, elhatározta: elindul. Odalopakodik a ciszternához. És megpróbál vizet merni. A szomszéd még nem jött ki a házból.

Neki is fiatal felesége van. Lehet, hogy segítségére lesz az isten ebben a lopásban, amely nem is lopás.

- Te várj — mondta. — Én pedig megyek.
- Az asszony semmit sem szól.
- Rettegsz?
- Várj még...
- Nincs erőm a várakozásra...
- Tudom, hogy nincs...

Ő megint arra gondol, meg kellene nyerni, hogy ráálljon az átkozott víz nélkül is. De fehérben látja. Patyolat fehérben. Legyint hát, és elmegy.

A medence közelébe lopózkodott. Csendesen. A kerítés mentén. Am a cserénytől a szomszéd kerítéséig egész holdvilág-mezőség van. Arra gondol: hasravágódik. És — csöndesen — négykézláb... De az nem lenne férfias. Az asszony nézi. Nézi, és egyre jobban átítatja a mentaillat: reménykedik. Ilyen a szokás, az átkozott: szerelem után — fürdés. Hogy távozzanak a vétkes. Hogy tiszta maradjon a test. És tiszta a lélek. Így rendelte valaki. És neki emiatt a szomszéd ciszternájához kell vonszolnia magát. És férfinak kell lennie. Csendesen. Már a kerítésnél van. S íme, féllábbal a deszkára lendült. És már másik lába is a levegőben. De a menta is áttört a falakon. És utolérte az ugrásban. Megérezte a szagát. Valószínűleg az asszony reszkető szeme ez.

A szomszéd pedig — egyenes és szikár ember — nevetett a lakodalmon. Lehet, hogy már akkor tudta, mi fog történni. Hangosabban nevetett, mint bárki a násznép közül. Ez jutott eszébe. És megállt. Pedig a ciszternáig már alig húsz lépés. De a ciszterna a szomszéd ablaka előtt van, s az kinyílt, mint egy szem. Mint egy nevető szem. És ő visszafordulna. De az illat már sebez. Mint a sikoly. S jól sejti: nincs visszatérés. Bármennyire is egyenes és szikár a szomszéd. És ha tudta is, hogy mi fog történni. És várja a holdvilágon. Ha elébe toppan is.

És már itt van a medence előtt, s az valóban hűvösséget lehel. Letérdel, felnyitja a fedelét. Leereszti a vödört. S többé semmire sem gondol. Csak retteg: nem csal-e a vízcillám, mely mintha érintené az ajkát. És ivásra csábítja. A víz és a bádogg csattanását figyeli. A csörgedezést. Majdnem felkiált, hogy vizet érez. Megfeszíti a kötelet. Hallgatózik. Csorog a víz a beton fal mentén. Lefolyik. Leömlik. Csobognak a cseppek. Hullámszik a vízfénék. S íme, már kézzel fogja a vödört. Vigyázva kiemli. Mintha csak saját csupasz, repeső életét tartaná kezében. Már húzódik is a kerítés felé. Most fog az illat... De a holdfényben ember magasodik. S ő felismeri szomszédját. És rávigyorog: ez a víz... És a szomszéd is vigyorog: az én vizem. S ő mind hókámban mosolyog: kell nekem. Ekkor eltűnik a mosoly. A szomszéd egyenes és szikár. Fogja a kezét, amelyben a vödör van. És el akarja venni.

Egy pillanatig teljesen józanul, érthetőn mérlegelik egymást.

- Mit jelentsen ez? — kérdi a szomszéd tompán.
- Vár az asszony — feleli ő.

— Mióta vár? — kérdi a szomszéd, s mintha furcsán megváltozott volna.

— Harmadik éjszakája...

— S te az egész idő alatt leskelődsz a ciszternámra?

— Ez a harmadik éjszakája.

— Nehezedre esik? — kérdi a szomszéd egészen szelíden.

— Te is megnősültél... segíts, ha van szíved.

— Van szívem — feleli a szomszéd.

— Akkor engedd meg, hogy elvigyem a vizet...

— Nem tudod megvárni az esőt?... Még ma éjjel eshet...

— Nem várhatok, engedj, ha van szíved...

A szomszéd olyan nyílt szavú volt, mint tíz nappal ezelőtt, amikor senki sem beszélt a vízről.

— Épp olyan alhatnékod van az asszonnyal, hogy nem bírod ki?

— Úgy van, láthatod.

— Víz nélkül nem akar?

— Hallani se akar róla...

— S te nem bírod kitartani... először lennél az asszonnyal?

— Először...

— Ha úgy van, akkor eredj! Az én feleségemhez. Ott van az én feleségem... Az nem ügyel, hogy van-e víz vagy nincs. Tudod, mennyire szeretem. Alig hogy mi is egybekeltünk. De ott van neked a feleségem. Eredj, és aludj vele. Odaadom a feleségem, érted-e, de vizet, azt nem...

Már nem is látta a szomszédot. Egybefolyt a holdvilággal.

S a hangja magas volt. Magas.

Szűcs Imre fordítása

